

Божествена Литургия

[Свети Иоан Златоуст](#) на български език

ЧАСТ ПЪРВА. ЛИТУРГИЯ НА ОГЛАШЕНИТЕ

Когато настъпи време да се почне света Литургия, при отворени царски двери, свещеникът застава пред светия престол, покланя се три пъти, като с издигнати нагоре ръце тихо се моли и казва:

Царю небесни, Утешителю, Душе на истината, Който си навсякъде и всичко изпълваш, съкровище на благата и подателю на живота!

Дойди и се всели в нас, очисти ни от всяка сквернота, и спаси, Благий, нашите души.

Слава във висините Богу, и на земята мир, между човеците благоволение (*три пъти*).

Господи, отвори устните ми, и устата ми ще възхвалят Твоята хвала (*два пъти*).

След това целува светото Евангелие и светия престол, взема с двете си ръце светото Евангелие, изправя го и възглася:

Благословено е Царството на Отца и Сина и Светия Дух, сега и винаги, и во веки веков!

Прави кръст над светия антиминос, пак го целува и поставя върху светия антиминос¹.

Народът: Амин! (наистина, така да бъде).

Велика ектения

Свещеникът: С мир Господу да се помолим.

Народът: Господи, помилуй!

(След всяко моление от Великата ектения, което завършва с "Господу помолимся", народът отговаря с "Господи, помилуй").

Свещеникът: За мира от небето и за спасението на нашите души, на Господа да се помолим.

За мира на целия свят, за благопреуспяване на светите Божии църкви и единението им, на Господа да се помолим.

За този свят храм и за онези, които с вяра, благоговение и страх Божи влизат в него, на Господа да се помолим.

За Високопреосвещения наш митрополит (**името**), за честното свещенство, за дяконството в Христа, за всички църковнослужители и народа на Господа да се помолим.

За нашия български народ, за правителството и за христолюбивото ни войнство на Господа да се помолим.

За да му помага Бог и да покори под нозете му всеки враг и противник на Господа да се помолим.

За този град (**село или света обител**), за всеки град и страна, и за тези, които с вяра живеят в тях на Господа да се помолим.

За благоразтворение на въздуха, за изобилие на земните плодове и за мирни времена на Господа да се помолим.

За тези, които плават, пътуват, боледуват, страдат, за пленените и за тяхното спасение, на Господа да се помолим.

За да се избавим от всяка скръб, гняв, беда и нужда, на Господа да се помолим.

Защити, спаси, помилвай и запази ни, Боже, с Твоята благодат.

Като поменем заедно с всички свети пресветата, пречиста, преблагословена, славна наша Владичица Богородица и винаги дева Мария, нека сами себе си, един другото и целия си живот на Христа Бога да отдадем.

Народът: Тебе, Господи.

Свещеникът: Защото на Тебе, Отца и Сина и Светия Дух, подобава всяка слава, чест и поклонение сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин!

Първи антифон

Народът запява (в празничните дни) (На празника Рождество Христово)	По молитвите на Богородица, Спасителю, спаси нас! (три пъти) или:
Народът запява (в неделни дни)	Благославяй душо моя, Господа, благословен Си Господи! (<u>Псалом 102</u>)

Следват други стихове от 102 псалом. През това време свещеникът тихо чете молитвата на първия антифон:

Господи Боже наш, Който имаш власт несравнима и слава непостижима, милост неизмерима и човеколюбие неизразимо: Сам, Владико, по Твоето добросърдечие, погледни на нас и на този свят храм, и прояви към нас и към онези, които се молят с нас, Твоите богати милости и Твоите щедрости.

Малка ектения

Свещеникът: Пак и пак с душевен мир на Господа да се помолим.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: Защити, спаси, помилвай и ни запази, Боже, с Твоята благодат.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: Като поменем заедно с всички светии пресвятата, пречиста, преблагословена, славна наша Владичица Богородица и Приснодева Мария, нека сами себе си, един другото и целия си живот на Христа Бога да предадем.

Народът: Тебе, Господи.

Свещеникът възглася: Защото Твоя е властта и Твое е царството и силата, и славата, на Отца и Сина и Светия Дух, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин!

Втори антифон

Народът запява:	Сине Божий, Който възкръсна от мъртвите, спаси нас, които Ти пеем алилуия! <u>(три пъти)</u> <i>(ако не е неделен ден)</i> Сине Божий, Който си дивен сред светиите, спаси нас, които Ти пеем алилуия! <u>(три пъти)</u>
------------------------	--

Народът: Слава на Отца и Сина и Светия Дух. И сега и винаги, и во веки веков! Амин!

Народът:	Единородни Сине и Слово Божие, Който си безсмъртен и благоволи заради нашето спасение да се въплътиш от света Богородица и винаги дева Мария, неизменно стана човек, а като се разпна, Христе Боже, със смъртта потъпка смъртта. Ти, Който си един от Светата Троица и си прославян заедно с Отца и Светия Дух, спаси нас.
-----------------	--

През време на втория антифон свещеникът се моли Богу тайно:

Господи, Боже наш, спаси народа Си, и благослови наследията Си, запази членовете на Твоята Църква, освети онези, които обичат благолепието на Твоя дом и ги прослави с божествената Си сила, и не оставяй нас, които се уповаваме на Тебе.

Малка ектения

Свещеникът: Пак и пак с душевен мир на Господа да се помолим.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: Защити, спаси, помилвай и запази ни, Боже, с Твоята благодат.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: Като поменем заедно с всички светии пресветата, пречиста, преблагословена, славна наша Владичица Богородица и винаги дева Мария, нека сами себе си, един другго и целия си живот на Христа Бога да предадем.

Народът: Тебе, Господи!

Възглас: Защото си благ и човеколюбив Бог и на Тебе въздаваме славата - Отцу и Сину и Светому Духу, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин!

Трети антифон

Народът запява третия антифон: празничния тропар или блаженствата.

През това време свещеникът се моли тайно Богу:

Ти, Който си дал тези общи и единопдушни молитви, Който си обещал на двама или трима, съгласили се в Твое име, да изпълниш молбите, Сам и сега изпълни просбите в полза на Твоите раби, като в сегашния век ни даваш познаване на Твоята истина, а в бъдещия ни даруваш живот вечен.

Блаженства:

Помени нас, Господи, като дойдеш в царството си.

Блажени бедните духом, защото тяхно е царството небесно.

Блажени плачещите, защото те ще се утешат.

Блажени кротките, защото те ще наследят земята.

Блажени гладните и жадните за правда, защото те ще се наситят.

Блажени милостивите, защото те ще бъдат помилвани.

Блажени чистите по сърце, защото те ще видят Бога.

Блажени миротворците, защото те ще се нарекат синове Божии.

Блажени изгонените заради правда, защото тяхно е царството небесно.

Блажени сте вие, когато ви похулят и изгонят, и кажат против вас лъжовно каквато и да е лоша дума заради Мене.

Радвайте се и се веселете, защото голяма е наградата ви на небесата! (Мат. 5:3-15)

Малък вход

След прочитане на молитвата, при пеене на тропара или блаженствата, свещеникът отваря царските двери, застава пред светия престол, покланя се три пъти, целува Светото евангелие, взема го с двете си ръце и го носи издигнато, върви отдясно зад Светия престол, покланя се благоговейно пред жертвеника и, като излезе през северната врата, предшествуван от свещоносец, прави малкия вход, като казва тихо молитвата на входа:

Владико Господи Боже наш, Който си установил на небесата чинове и войнства на ангели и архангели в служба на Твоята слава, направи така, че с този наш вход да се извърши и вход на светите ангели, които заедно с нас да служат и славословят Твоята благод.

Като дойде на определеното място, обърнат към светия олтар, понавежда се със светото Евангелие и тихо казва завършека на входната молитва:

Защото на Тебе, Отца и Сина и Светия Дух, подобава всяка слава чест и поклонение, сега и винаги, и во веки веков. Амин!

Свещеникът се изправя, взема в лявата ръка светото Евангелие, като го държи облежнато от лявата страна на гърдите си, а с издигната дясна ръка благославя към светия олтар и тихо казва:

Благословен е входът на Твоите светии, всякога, сега и винаги и во веки веков.

Взема светото Евангелие с двете ръце, целува го, издига го и, като прави кръст с него, възглася:

Премъдрост! Застанете прави!

Влиза в Светия олтар през царските двери и полага Светото евангелие на Светия престол, върху Светия антиминос.

Народът:	Дойдете да се поклоним и да паднем пред Христа. Сине Божий, Който възкръсна от мъртвите (ако не е неделен ден – Който си дивен сред светиите), спаси нас, които Ти пеем алилуия.
-----------------	--

Пет се определените за деня тропари и кондаци съгласно типика,

В това време свещеникът тихо чете молитвата на Трисветата песен:

Боже светий, Който пребъдваш сред светии и Когото с трисвята песен възпяват херувимите и славословят серафимите и Коумо всички небесни сили се покланят, Ти от нищо си направил всичко, създал си човека по Твой образ и подобие и си го украсил с всеки Твой дар. Ти даваш на просещия премъдрост и разум и не презираш съгрешилия, но си отредил покаяние за спасение, Ти си удостоил нас, смирените и недостойни Твои

раби, и в този час да застанем пред славата на Твоя свят жертвеник и да Ти принесем дължимото поклонение и славословие. Сам, Владико, приеми и от устата на нас грешните трисветата песен и ни посети с Твоята благодат. Прости ни всяко волно и неволно прегрешение, освети душите и телата ни и дай ни да Ти служим в святост през всички дни на живота си, по молитвите на Света Богородица и на всички светии, които от века са Ти благоугодили.

Свещеникът (или дяконът) гласно: На Господа да се помолим.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът възглася: Защото си свят, Боже наш, и на Тебе, Отца и Сина и Светия Дух, въздаваме слава, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин!

Трисветата песен

Народът:	Светий Боже, Светий Крепкий (силний), Светий Безсмъртний, помилуй нас (три пъти)! Слава Отцу и Сину и Светому Духу. И сега и винаги, и во веки веков, амин. Светий Безсмъртний, помилуй нас! Светий Боже, Светий Крепкий (силний), Светий Безсмъртний, помилуй нас!
-----------------	--

Свещеникът също казва тихо "Светий Боже", като се покланя три пъти пред светия престол. След това отива към жертвеника, покланя се и казва:

Благословен е, Който идва в името Господне!

Връща се към светия престол и отдясно върви покрай южната му страна, откъдето се покланя към горното място и казва:

Благословен си на престола на Твоето царство, Ти, Който седиш върху херувимите, всякога, сега и винаги, и во веки веков.

Четене на Прокимена

Свещеникът възглася: Да внимаваме! Мир на всички!

Четецът: И на твоя дух.

Свещеникът: Премъдрост!

Четецът: Прокимен глас (...). *Казва прокимена (определените за деня стихове, взети от псалмите).*

Четене на Апостола

Свещеникът: Премъдрост!

Четецът: Из посланието (обявява апостолското послание, например: "Из посланието на св. ап. Павла до Римлени - чтение").

Свещеникът: Да внимаваме!

Четецът прочита бавно определеното четиво.

В това време свещеникът благославя кадилницата, взема я и кади светия престол наоколо, жертвеника и целия свят олтар, излиза на солея през царските двери и, обърнат на изток, кади светите икони на иконостаса, след това се обръща и кади архиерейския трон, клиросите и народа; обръща се пак на изток, отново кади само иконата на Спасителя и Пресвета Богородица, влиза в светия олтар и показва пред светия престол само отпред. Остава кадилницата и, застанал пред светия престол, тихо чете молитвата преди Евангелието:

Човеколюбче Владико, дай да светне в сърцата ни нетленната светлина на Твоето богопознание и отвори очите на разума ни, за да разбираме Твоето евангелско учение; вложи в нас страхопочитание към Твоите блажени заповеди, та, като потъпчем всички плътски похоти, да водим духовен живот, като мислим и вършим всичко, което Ти е благоугодно. Защото Ти, Христе Боже, си просвещение на душите и телата ни, и на Тебе въздаваме слава с безначалния Твой Отец и с всесветия, и благия и животворящ Твой Дух, сега и винаги и во веки веков. Амин!

Свещеникът: Мир на тебе!

Народът: Алилuia! (три пъти).

Четене на Св. Евангелие

Свещеникът (от царските двери): Премъдрост! Прави да изслушаме Светото Евангелие! Мир на всички!

Народът: И на твоя дух!

Свещеникът (или дяконът) взема светото Евангелие и възглася:

Ще се чете из светото Евангелие от **(името на евангелиста)**.

Народът: Слава Тебе, Господи, слава Тебе!

Свещеникът: Да внимаваме! **(и прочита евангелския текст)**

Народът: Слава Тебе, Господи, слава Тебе!

Свещеникът целува страницата на светото Евангелие, където е чел, затваря го, оставя го на светия престол върху светия антиминос, затваря царските двери и, застанал пред светия престол, казва сугубата ектения:

Сугуба ектения

Свещеникът: Да речем всички от цялата си душа и с всичкия си разум да речем.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: Господи Вседържителю, Боже на нашите отци, молим Ти се, чуй ни и ни помилвай.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: Помилвай ни, Боже, по великата Си милост, молим Ти се, чуй ни и ни помилвай.

Народът: Господи, помилуй! *(три пъти)*. *(От тук до края на сугубата ектения се пее тройно "Господи, помилуй!")*

Свещеникът: Още се молим за нашия български народ, за неговата сила, победа, пребъдване, мир, здраве, спасение, и нашият Господ Бог особено да му съдействува и помага във всичко.

Свещеникът (тихо): *Господи Боже наш, приеми от Твоите раби това усърдно моление и ни помилвай по множеството Твои милости, и изпрати Твоите щедрости върху нас и върху всички Твои люде, които очакват от Тебе богата милост.*

Свещеникът: Още се молим за Високопреосвещения наш митрополит *(името)*, за нашите братя свещеници, свещеномонаси, свещенодякони и монаси и за цялото в Христа наше братство.

Още се молим за блажените и приснопаветни създатели на този свят храм *(или: тази света обител)* и за всички по-рано починали православни отци и братя, тук и навсякъде благочестиво лежат (погребани).

Още се молим за милост, живот, мир, здраве, спасение, посещение, прощение и освобождение от греховете на Божиите раби - всички благочестиви и православни християни, които живеят и пребивават в тази енория и в този град *(или: това село, тази св. обител)*, настоятелите и братята на този свят храм *(света обител)*.

Още се молим за дарителите и добротворците в този свят и всечестен храм, за ония, които се трудят, пеят и се молят в него и за присъстващия народ, който очаква от Тебе велика и богата милост.

Свещеникът възглася: Защото си милостив и човеколюбив Бог, и на Тебе, Отца и Сина и Светия Дух, въздаваме слава, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин!

Ектения за починалите

(Ако литургията е заупокойна, тук се произнася специална заупокойната ектения.)

Ектении за оглашените

Свещеникът: Оглашени, помолете се на Господа.

Народът отговаря на всяко последващо моление от тая ектения с: "Господи, помилуй"!

Ние - верните да се помолим за оглашените, за да ги помилва Господ.

Да ги огласи със словото на истината.

Да им открие евангелието на правдата.

Да ги присъедини към Своята свята, вселенска и апостолска Църква.

Спаси, помилуй, защити и запази ги, Боже, с Твоята благодат!

Оглашени, приклонете главите си пред Господа!

Народът: Тебе, Господи.

Свещеникът чете тихо молитвата за оглашените:

Господи Боже наш, Който живееш във висините и приглеждаш смирените, Ти си изпратил Единородния Твой Син и Бог, нашия Господ Исус Христос за спасението на човешкия род, погледни на Твоите раби оглашените, приклонили пред Тебе главите си и ги удостой в благоприятно време с банята на възраждането, с опрощаване на греховете и с дрехата на нетлението. Присъедини ги към Твоята свята, вселенска Църква и ги причисли към Твоего избрано стадо.

Възглас: Та и те (оглашените) заедно с нас да славят пречестното и великолепно Твое име - на Отца и Сина и Святаго Духа, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин!

Свещеникът: Вие, които сте оглашени, излезте; оглашени, излезте; вие, които сте оглашени, излезте, и никой от оглашените да не остане! Ние, верните, пак и пак с мир Господу да се помолим!

Народът пее бавно: Господи, помилуй!

ЧАСТ ВТОРА. ЛИТУРГИЯ НА ВЕРНИТЕ

Свещеникът тихо чете първата молитва на верните:

Благодарим Ти, Господи Боже на силите, Който си ни удостоил да застанем и сега пред Твоя свят жертвеник и да паднем пред Твоята милост за прошка на нашите грехове и на греховете на народа, сторени по незнание. Приеми, Боже,

нашата молитва, направи ни да бъдем достойни да Ти принасяме моления и молби, и безкръвни жертви за всички Твои люде; и нас, които си поставил чрез силата на Светия Твой Дух в това Твое служение, удостой ни неосъдно и безпрепятствено, в чистото свидетелство на съвестта ни, да Те призоваваме на всяко време и място, та като ни послушаш, да бъдеш милостив към нас поради обилната Си благодат.

След това свещеникът гласно казва: Защити, спаси, помилвай и ни запази, Боже, с Твоята благодат.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: Премъдрост!

Възглас: Защото на Тебе подобава всяка слава, чест и поклонение - Отцу и Сину и Светому Духу, и сега и винаги и во веки веков.

Народът: Амин!

Свещеникът: Пак и пак с мир на Господа да се помолим.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът чете тихо втората молитва на верните:

Пак и многократно падаме пред Тебе и Ти се молим, Благий и Човеколюбче: погледни на нашето моление, очисти душите и телата ни от всяка сквернота на плътта и духа и ни дай безукорно и неосъдно да стоим пред светия Твой жертвеник. И на тези, които заедно с нас се молят, дарувай, Боже, успех в живота и вярата и духовното познание; дай им всякога с благоговение и любов да Ти служат безукорно и неосъдно да се причастят с Твоите свети тайни и да се удостоят с Твоето небесно царство.

Свещеникът (гласно): Защити, спаси, помилвай и ни запази, Боже, с Твоята благодат.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: Премъдрост!

Възглас: Та всякога закриляни от Твоята сила да въздаваме слава на Тебе, Отца и Сина и Светия Дух, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин!

Херувимска песен

Ние, които тайнствено изобразяваме херувимите и пеем на Животворещата Троица трисветата песен, нека сега отложим всяка житейска грижа. За да

приемем Царя на всичко, Когото невидимо ангелските чинове тържествено носят. Алилуия, алилуия, алилуия.

В това време свещеникът отваря царските двери и, застанал пред светия престол, тихо чете молитвата:

Никой от свързаните с плътски желания и наслади не е достоен да пристъпи или да се приближи, или да ти служи, Царю на славата, защото да се служи на Тебе е велико и страшно и за самите небесни сили. Обаче, поради Твоето неизразимо и неизмеримо човеколюбие Ти действително и неизменно си станал човек и архиерей за нас и, като Господар на всичко, си ни предал свещенодействието на тази спасителна и безкръвна жертва; защото Ти единствен, Господи Боже наш, владееш небесните и земни твари; Ти си носен на херувимски престол; Ти си Господ на серафимите и цар Израилев; Ти единствен си свят и сред светии пребъдваш. Прочее, Тебе едничък и добропослушлив, моля: погледни към мене, грешния и недостоен Твой раб и очисти душата и сърцето ми от лукава съвест, и мене, който със силата на Твоя Свят Дух съм облечен с благодатта на свещенството, удостой да застана пред тази света Твоя Трапеза и да извърша свещенодействието на светото и пречисто Твое тяло и драгоценна кръв. И тъй, пристъпвам пред Тебе, навел глава, и Ти се моля, не отвърщай лицето Си от мене и не ме отхвърляй изсред Твоите чеда, но удостой мене, грешния и недостоен Твой раб, да Ти принеса тези дарове, защото Ти си, Който принасяш и си принасян, Който приемаш и си раздаван, Христе Боже наш, и на Тебе с безначалния Твой Отец, с Пресветия, и благия, и животворящ Твой Дух въздаваме слава, сега и винаги, и во веки веков.

След това свещеникът тихо казва Херувимската песен три пъти, като след всяко казване се покланя. Веднага подир това благославя кадилницата, взема я и кади светия престол наоколо, жертвеника, целия свят олтар и народа. Във време на каденето тихо казва 50-ти псалом и умилителните тропари:

Помилвай ни, Господи,... Господи, помилвай ни... Отвори ни вратите на милосърдието... (ако е неделя, в началото казва: Като видяхме Христовото възкресение...)

Тогава оставя кадилницата, застава пред светия престол, покланя се три пъти и целува светия антиминос и светия престол, като казва тихо:

Съгреших Ти, Спасителю, както блудния син, Отче, приеми мене, който се кая и ме помилвай, Боже.

Обръща се към народа и се покланя. След това отива пред жертвеника, взема наново кадилницата и кади предложените дарове. След това се покланя три пъти, като на всяко поклонение казва:

Боже, очисти мене грешния и ме помилвай.

Простете ме, братя и сестри, и се помолете за мене грешния.

Велик вход

Свещеникът целува покритите дарове. После взема покровеца-въздух⁵ и го полага на раменете си. С голямо внимание взема покрития свят дискосб с лявата си ръка и го поиздига до наведената си глава, а с дясната си ръка взема покритата света чаша и след нека сега отложим... излиза през северната врата, предшествуван от свещоносец и от свещенослужител или църковнослужител, който с кадилница кади пред него и прави великия вход (пренос), като казва гласно:

Нашия български народ, правителството и христорлюбивото му войнство да помене Господ Бог в Своето царство, сега и винаги, и во веки веков.

Когато дойде напред храма, обърнат към архиерейския трон, свещеникът казва:

Високопреосвещения наш митрополит (**името**) и целия свещенически и монашески чин да помене Господ Бог в царството Си.

Отива на солея и обърнат към народа, той продължава:

Блаженопочиналия наш освободител император Александър Николаевич и всички воители, паднали на бойното поле за вярата и освобождението на нашето отечество, да помене Господ Бог в царството си.

Основателите, настоятелите и дарителите на този свят храм (света обител) да помене Господ Бог в Царството Си.

Вас и всички благочестиви и православни християни да помене Господ Бог в Своето Царство, всякога, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин!

**Народът допява
Херувимската песен**

За да прославим Царя на славата, Когото ангелските чинове невидимо тържествено носят. Алилуя, алилуя, алилуя!

В това време свещеникът влиза в светия олтар. Царските двери и завесата се затварят. Свещеникът поставя върху светия антиминос първо

светата чаша, а след това с двете ръце светия дискос – в същия ред, както са били и на жертвеника, като казва тихо:

Благообразният Йосиф сне от кръста пречистото Твое тяло, обви го в чиста плащаница с благоухания, положи го в нов гроб и го покри. Ти, неописуеми Христе, Който всичко изпълваш, си бил в гроба с плътта Си, в ада с душата Си като Бог, в рая с разбойника и на Престола заедно с Отца и Духа.

Христе, Твоят гроб, извор на нашето възкресение, наистина се показва живоносен, по-красив от рая и по-светъл от всеки царски чертог.

Вдига покровците от светия дискос и светата чаша, сгъва ги и ги слага встрани. Снема покровеца-въздух от раменете си, покадява го и покрива с него даровете, като казва: Благообразният Йосиф...

Взема кадилницата, покадява три пъти даровете, като казва тихо:

Господи, стори добро на Сион по Твоето благоволение; въздигни стените иерусалимски: тогава ще Ти бъдат угодни жертви на правдата, възношение и всесъжение; тогава на Твоя олтар ще възложат телци.

Свещеникът, след като певците свършат херувимската песен, застанал пред светия престол, казва просителната ектения.

Просителната ектения

Свещеникът: Да изпълним (продължим) молитвата си към Господа.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: За предложените драгоценни дарове на Господа да се помолим!

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: За този свят храм и за тези, които с вяра, благоговение и страх Божи влизат в него, на Господа да се помолим!

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: За да се избавим от всяка скръб, гняв и нужда, на Господа да се помолим!

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът тихо чете молитвата на приношението след поставяне Даровете на светия престол:

Господи, Боже Вседържителю, Ти, Който единствен си свят и приемаш хвалебна жертва от тези, които Те призовават от все сърце, приеми моленията на нас, грешните, и ги принеси пред Твоя свят жертвеник и ни удостой да Ти принасяме

дарове и жертви духовни за нашите грехове и за греховете на народа, сторени по незнание, и ни удостой да намерим благодат пред Тебе, за да Ти бъде благоприятна нашата жертва, и да се всели благият Дух на Твоята благодат в нас, в тези предложени дарове и във всички Твои люде.

Свещеникът: Защити, спаси, помилвай и ни запази, Боже, с Твоята благодат!

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: Целият ден да бъде свършен, свят, мирен и безгрешен от Господа да просим.

Народът: Подай, Господи!

Свещеникът: Ангел на мира, верен наставник, пазител на душите и телата ни, от Господа да просим.

Народът: Подай, Господи!

Свещеникът: Прощение и освобождение от греховете и прегрешенията ни, от Господа да просим.

Народът: Подай, Господи!

Свещеникът: Доброто и полезното за душите ни и мир за света, от Господа да просим.

Народът: Подай, Господи!

Свещеникът: Да завършим останалото време от нашия живот в мир и покаяние, от Господа да просим.

Народът: Подай, Господи!

Свещеникът: Християнски безболестен, непосрамен, мирен свършек на нашия живот и добър отговор пред страшния Христов съд, от Господа да просим.

Народът: Подай, Господи!

Свещеникът: Като поменем заедно с всички светии пресвятата, пречиста, преблагословена, славна наша Владичица Богородица и винаги дева Мария, нека сами себе си, един другиго и целия си живот на Христа Бога да отдадем.

Народът: Тебе, Господи.

Възглас: Чрез щедростите на Твоя Единороден Син, с Когото си благословен, заедно с всесветия, и благия, и живототворящия Твой Дух, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин!

Свещеникът: Мир на всички!

Народът: И на твоя дух!

Свещеникът: Да се възлюбим един другия, та в единомислие да изповядваме:

Народът: Отца и Сина и Светия Дух, Троица единосъщна и неразделна.

Свещеникът се покланя три пъти, като на всяко покланяне казва: Ще те възлюбя, Господи, крепост моя. Господ е моя твърдина и мое прибежище и мой избавител.

И целува покритите Дарове и края на светия престол пред себе си. След това взема за двата горни края покровеца-въздух, с който са покрити Даровете, издига го отвесно над тях и възгласно казва:

Дверите, дверите, с премъдрост да внимаваме!

При произнасяне на тия думи завесата се отваря. Народът пее или четецът чете Символа на вярата.

СИМВОЛ НА ВЯРАТА

Вярвам в един Бог Отец, Вседържител, Творец на небето и земята, на всичко видимо и невидимо.

И в един Господ Иисус Христос, Сина Божий, Единородния, Който е роден от Отца преди всички векове: Светлина от Светлина, Бог истинен от Бог истинен, роден, несътворен, единосъщен с Отца, и чрез Когото всичко е станало; Който заради нас, човеците, и заради нашето спасение слезе от небесата и се въплъти от Светия Дух и Дева Мария и стана човек; и бе разпнат за нас при Понтия Пилата, и страда, и бе погребан; и възкръсна в третия ден според писанията; и възлезе на небесата, и седи отдясно на Отца; и пак ще дойде със слава да съди живи и мъртви, и царството Му не ще има край.

И в Духа Светаго, Господа, Животворящия, Който от Отца изхожда, Комуто се покланяме и Го славим наравно с Отца и със Сина, и Който е говорил чрез пророците.

В една света, вселенска и апостолска Църква.

Изповядвам едно кръщение за опрощаване на греховете.

Чакам възкресение на мъртвите и живот в бъдещия век. Амин.

Евхаристиен канон

Свещеникът: Да стоим добре, да стоим с благоговение, да внимаваме, за да принесем в мир светото възношение.

Народът: Милостта на мира е хвалебна жертва!

Свещеникът взема с дясната ръка сгънатия покроец и възглася:

Благодатта на Господа наш Иисус Христос и любовта на Бога и Отца, и общуването със Светия Дух да бъдат с всички вас!

Народът: И с твоя дух!

Свещеникът: Да издигнем сърцата си нагоре.

Народът: Издигнати са към Господа!

Свещеникът: Да благодарим на Господа!

Народът пее:

Достойно и справедливо е да се покланяме на Отца и Сина и Светия Дух – Троица Единосъщна и Неразделна.

През това време свещеникът тихо чете молитвата:

Достойно и справедливо е да Те възпяваме, да Те благославяме, да Те хвалим, да Ти благодарим, да Ти се покланяме на всяко място на Твоето владичество. Защото Ти си Бог неизказан, неизследим, невидим, непостижим, Който вечно съществуваш и винаги си един и същ, Ти и Единородният Твой Син и Светият Твой Дух. Ти от небитие си ни привел в битие; и падналите пак си въздигнал, и не си престанал да вършиш всичко, докато не ни възведе на небето и дари Твоето бъдещо царство. За всичко това благодарим на Тебе, и на Единородния Твой Син, и на Твоя Свети Дух, за всички сторени за нас видими и невидими благодеяния, които знаем и които не знаем. Благодарим Ти и за тази служба, която благоволи да приемеш от нашите ръце, макар и пред Тебе да стоят хиляди архангели и безброй ангели, херувими и серафими, шестокрили, многоочити, които високо летят.

Свещеникът взема звездичата и, като прави с нея кръст над дискаса, възглася: А небесните сили пеят, възкликват, възгласят победната песен и казват:

Народът пее:

Свят, свят, свят е Господ Саваот. Пълни са небето и земята с Твоята слава. Осанна във висините!

Благословен е, Който иде в името Господне. Осанна във висините!

Свещеникът (тихо): Заедно с тези блажени сили и ние, човеколюбиви Владико, възкликваме и казваме: свят си и пресвят Ти и Единородният Твой Син и Светият Твой Дух; свят и пресвят си и великолепна е Твоята слава, защото Ти тъй си възлюбил Твоя свят, че отдаде Своя Единороден Син, та всеки, който вярва в Него, да не погине, но да има вечен живот; и Той, като дойде, и като изпълни всичко промислено за нас, в нощта, в която беше предаван, или по-точно Сам се предаваше за живота на света, като взе в Своите свети и пречисти и непорочни ръце хляба, благодари и благослови, освети, разчупи и даде на Своите свети ученици и апостоли, като каза:

Възглас: Вземете, яжте, това е Моето тяло, което за вас се преломява за опрощаване на грехове.

Народът: Амин.

Свещеникът (тихо): А също и чашата подир вечерята, като каза гласно:

Възглас: Пийте от нея всички, това е Моята кръв на Новия Завет, която за вас и за мнозина се пролива за опрощаване на грехове.

Народът: Амин.

Свещеникът (тихо): И тъй, като възпоменаваме тази спасителна заповед и всичко, извършено за нас: кръста, гроба, тридневното възкресение, възнесението на небето, сядането отдясно и славното второ пришествие.

Взема светия дискос и светата чаша, издига ги и възглася: Тези Твои дарове от всичко, което е Твое, принасяме на Тебе, за всички и заради всичко.

Народът пее коленичил:

Тебе възпяваме, Тебе благославяме, на Тебе благодарим, Господи, и молим Ти се, Боже наш, и молим Ти се, Боже наш, и молим Ти се, Боже наш.

В това време свещеникът тихо казва същата молитва и продължава:

Още ти принасяме тази словесна и безкръвна служба и просим, и молим, и умоляваме: изпрати Твоя Свети Дух върху нас и над тези предлежащи дарове.

Пресъществяване на светите Дарове

При пресъществяване на даровете, свещеникът с ръка посочва на светия хляб (Агнеца), благославя го (само него) като казва тихо:

И направи този хляб драгоценно тяло на Твоя Христос. Амин.

Посочва на светата чаша, благославя я, като казва тихо:

А това, което е в тази чаша, драгоценна кръв на Твоя Христос. Амин.

След това благославя общо Даровете, като казва:

Като ги претвориш чрез Твоя Свети Дух. Амин, амин, амин.

Прави благоговейно три поклона пред пресъществените Дарове, след което тихо се моли:

За да бъдат на тези, които се причастяват, за бодрост на душата, за опрощаване на грехове, за приобщаване със Светия Дух, за наследяване на царството небесно, за дързновение към Тебе, а не за съд или за осъждане.

Още Ти принасяме тази словесна служба за починалите във вяра праотци, отци, патриарси, пророци, апостоли, проповедници, евангелисти, мъченици, изповедници, въздържници и за всеки праведен дух, завършил във вяра.

След като певците изпеят Тебе възпяваме, Тебе благославяме..., свещеникът взема кадилницата и, като кади пред светия престол три пъти, възглася:

Особено за Пресвятата, Пречиста, Преблагословена, славна наша Владичица Богородица и винаги дева Мария.

Народът пее:

Достойно е наистина да те облажаваме, Богородице, присноблажена и пренепорочна, майка на нашия Бог. По-чтима от херувимите и несравнено по-славна от серафимите, нетленно родила Бог-Слово, Тебе, истинска Богородица, величаем!

Свещеникът: За светия пророк, Предтеча и Кръстител Йоан, за светите славни и всехвални апостоли и за светия (името на дневния светия), чиято памет чествуваме днес, и за всички Твои светии, по чиито молитви посети ни, Боже.

И помени всички починали с надежда за възкресение и за вечен живот (**поменава имената на покойници**), и ги упокой там, където сияе светлината на Твоето лице.

Още Те молим: помени, Господи, всяко епископство на православните, което вярно преподава учението на Твоята истина, всяко свещенство в Христа, дяконството и всеки свещенически чин.

Още Ти принасяме тази словесна служба за вселената, за светата вселенска и апостолска Църква, за всички, които пребивават в чистота и честен живот, за нашия български народ, за правителството и войнството му. Дарувай им, Господи, мирно управление та и ние да преживеем тих и спокоен живот във всяко благочестие и честност.

Помени, Господи, този град (**село или света обител**), в който живеем, и всеки град и страна, и онези, които с вяра живеят в тях. Помени, Господи, които плават, пътуват, боледуват, страдат, които са пленени и ги спаси. Помени, Господи, дарителите и добротворците в Твоите свети църкви и онези, които си спомнят за бедните, и на всички нас изпрати Твоите милости. Помени, Господи, за здраве и спасение (**поменава имена на живи**).

След като певците изпеят Достойно е... или ирмоса, свещеникът възглася:

Между първите помени, Господи, Високопреосвещения наш митрополит (името),когото си подарил на Твоите свети църкви в мир – невредим, почитан, здрав, дългоденствен, за да преподава вярно словото на Твоята истина.

Народът: И всекиго и всички!

Свещеникът: И ни дай с едни уста и с едно сърце да славим и възпяваме пречестното и величествено Твое име на Отца и Сина и Светия Дух, сега и винаги, и во веки веков!

Народът: Амин.

Свещеникът, обърнат към народа, го благославя и казва: И да бъдат милостите на великия наш Бог и Спасител Иисус Христос с всички вас!

Народът: И с твоя дух!

Свещеникът, обърнат към светия престол: Като поменахме всички светии, нека пак с мир на Господа да се помолим.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: За принесените и осветени драгоценни дарове, на Господа да се помолим!

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: И човеколюбецът наш Бог, като ги приеме в Своя свят, наднебесен и мислен жертвеник като духовно благоухание, да ни изпрати божествената благодат и дара на Светия Дух, да се помолим!

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: За да се избавим от всяка скръб, гняв, беда и нужда, на Господа да се помолим.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът (гласно): Защити, спаси, помилвай и ни запази, Боже, с Твоята благодат.

Свещеникът (тихо): На Тебе поверяваме целия си живот и надежда, човеколюбиви Владико, и просим, и молим, и умоляваме: удостой ни да се причастим с Твоите небесни и страшни Тайни на тази свещена и духовна трапеза с чиста съвест, за опрощение на греховете, за прошка на съгрешенията, за общение със Светия Дух, за наследяване на небесното царство, за дързновение пред Тебе, а не за съд или за осъждане.

Народът (ако не служи дякон) пее бавно: Господи, помилуй!

Свещеникът: Целият ден да бъде свършен, свят, мирен и безгрешен, от Господа да просим.

Народът: Подай, Господи!

Свещеникът: Ангел на мира, верен наставник, пазител на душите и телата ни, от Господа да просим.

Народът: Подай, Господи!

Свещеникът: Прощение и освобождение от греховете и прегрешенията ни, от Господа да просим.

Народът: Подай, Господи!

Свещеникът: Доброто и полезното за душите ни и мир за света, от Господа да просим.

Народът: Подай, Господи!

Свещеникът: Да завършим останалото време от живота ни в мир и покаяние, от Господа да просим.

Народът: Подай, Господи!

Свещеникът: Християнски, безболестен, непосрамен, мирен свършек на нашия живот и добър отговор пред страшния Христов съд, от Господа да просим.

Народът: Подай, Господи!

Свещеникът: Като изпросихме единството на вярата и общение със Светия Дух, нека сами себе си и един други и целия наш живот на Христа Бога да отдадем.

Народът: Тебе, Господи!

Свещеникът: И удостой ни, Владико, с дързновение, неосъдно да се осмеляваме да призоваваме Тебе, небесния Бог Отец и да казваме: (**казва тихо Господнята молитва**)

Народът:

Отче наш, Който си на небесата!
Да се свети Твоето име;
да дойде Твоето царство;
да бъде Твоята воля, както на небето, тъй и на земята;
насъщния ни хляб дай ни днес;
и прости нам дълговете ни, както и ние прощаваме на
длъжниците си
и не въведи нас в изкушение, но избави ни от лукавия.

Възглас: Защото Твое е царството и силата, и славата на Отца и Сина и Светия Дух, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин.

Свещеникът: Мир на всички!

Народът: И на твоя дух!

Свещеникът: Преклонете главите си пред Господа!

Народът: Тебе, Господи!

Свещеникът тихо се моли:

Благодарим Ти, Царю невидими, Който с неизмеримата Твоя сила си създал всичко и по множеството Твоя милост всичко си привел от небитие в битие. Сам, Владико, погледни от небето на преклонилите главите си пред Тебе, защото не ги преклониха пред плът и кръв, но пред Тебе, Великия Бог. Ти, Владико, направи така, че подлежащите дарове да бъдат за всички нас за добро, всекиму според неговата нужда: придружавай тези, които плават, съпътствай онези, които пътуват, изцери болните, лекарю на душите и телата.

Възглас: Чрез благодатта и щедростите и човеколюбието на Единородния Твой Син, с Когото си благословен, с Пресветия и благия, и животворящ Твой Дух, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин.

Завесата се затваря. Свещеникът тихо се моли:

Погледни, Господи Иисусе Христе, Боже наш, от свялото Си жилище и от престола на царството Си и дойди, за да ни осветиш, Ти, Който горе седиш с Отца, и тук с нас невидимо пребиваваш, и ни удостой с Твоята властна ръка да ни преподадеш Пречистото Твое тяло и честна кръв, и чрез нас – на всички люде.

Покланя се три пъти пред светия престол, като на всяко покланяне казва:

Боже, очисти мене грешния и ме помилвай.

След това с двете си ръце благоговейно взема светия Агнец, издига го и казва:

Да внимаваме! - Светинята е за светите!

Народът: Един е свят, единственият Господ Иисус Христос, за слава на Бога Отца. Амин.

Свещеникът и другите свещенослужители, ако има такива, пристъпват към св. Причастие. В това време във народът пее специални стихове, наречени "причастни" или духовни химни ("концерти"). (В неделни дни се пее "Хвалите Господа съ небесь..." (Пс. 148:1). За другите дни от седмицата, както и за по-големите празници има специални "причастни"). Някъде по това време се изнася проповед.[Виж също: Свещенодействията по време на причастните молитви и тропари, преди свещеникът да яви Светите Дарове, бел. ред.]

Ония от християните, които са се приготвили да се приобщат със св. Тайни, преди да пристъпят към самото причащаване, четат с дълбоко благоговение и сърдечно съкрушение следните молитви:

Вярвам, Господи, и изповядвам, че Ти си наистина Христос, Синът на живия Бог, дошел в света да спасиш грешниците, от които пръв съм аз.

Вярвам още, че това е самото пречисто Твое Тяло, и това е самата драгоценна Твоя кръв.

И тъй, моля Ти се: помилуй ме и ми прости прегрешенията, волни и неволни, извършени с дума или дело, съзнателно или несъзнателно, и удостой ме неосъдително да се причастя с пречистите Твои Тайни, за прошка на греховете и за вечен живот. Амин!

Ето пристъпам към Божественото Причастие! Създателю, да не ме изгориш с Причащението!

Защото Ти си огън, който изгаря недостойните. Но ме очисти от всяка сквернота!

На Твоята Тайна Вечеря, Сине Божий, днес за причастник ме приеми.

Защото на враговете Ти няма да издам тайната, нито целувка ще Ти дам като Иуда,

но като разбойника Те изповядвам: помени ме, Господи, в Царството Си!

Благотворната Кръв като гледаш, ужаси се, човече! Защото е огън, който изгаря недостойните!

Божественото Тяло ме обожествява и храни: обожествява духа, а ума чудно храни.

Тропари:

Усладил си ме, Христе, с любовта Си и си ме преобразил с Твоето божествено желание.

Изгори, обаче, с невеществен огън греховете ми и ме удостой да се наситя с насладата, която е у Тебе, та, с ликуване, да възвелича, Благий, двете Твои пришествия.

В светлите жилища на Твоите светии как ще вляза, аз, недостойният!

Защото, ако дръзна да вляза заедно с другите в чертога, моята дреха ме издава,

понеже не е брачна, и вързан ще бъда изхвърлен от ангелите.

Очисти, Господи, нечистотата на душата ми и ме спаси като човеколюбец.

Прибавят се и следните молитви:

Владико човеколюбче, Господи Иисусе Христе, Боже мой!

Не за осъждане да ми бъдат тия Светини, понеже съм недостоеен,

а за очистване и освещение на душата и тялото и за залог на бъдещия живот и царство.

За мене е голямо благо да се съединявам с Бога, да възлагам на Господа надеждата на моето спасение.

Отново се казва:

На Твоята Тайна Вечеря...

След като певците изпеят причастния стих, завесата и царските двери се отварят. Свещеникът се покланя пред светия престол веднъж, взема благоговейно светата чаша с дясната ръка, а с лявата подкрепя дъното ѝ, целува я, излиза на царските двери и, обърнат към народа, поиздига светата чаша и възглася:

Със страх Божий, с вяра и любов пристъпете.

Народът: Благословен е, който иде в името Господне! Бог е Господ и ни се яви!

Свещеникът, като причастява, онези които са се подготвили за свето Причастие, казва:

С драгоценното и свято Тяло и кръв на Господа и Бога и наш Спасител Исус Христос се причастява Божият раб/рабиня (**името**) за опрощаване на греховете му и за вечен живот.

Причастият се, след избърсване на устните с нарочен покровец, се покланя и отминава. По време на причастяването народът пее причастния стих:

Тялото Христово приеете, от безсмъртния извор вкусете. Алилуия, алилуия, алилуия! **или сладкогласен ирмос.**

След това свещеникът оставя светата чаша на светия престол, излиза пак на царските двери, благославя народа и възглася:

Спаси, Боже, Твоите люде и благослови наследията Си!

Народът: Видяхме истинската светлина, приехме небесния Дух, намерихме истинската вяра. Покланяме се на неразделната Троица, защото Тя ни е спасила.

Свещеникът взема кадилницата, кади три пъти светите Дарове, като на всяко кадене казва:

Бъди превъзнесен по-високо от небесата, Боже, и над цялата земя да бъде Твоята слава!

Оставя кадилницата, покланя се, взема светия дискос в лявата ръка, а светата чаша в дясната и след като каже тихо:

Благословен е нашият Бог,

излиза на царските двери и, обърнат към народа, издига светата чаша като възглася:

всякога, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин! Да се изпълнят устата ни с хвала за Тебе, Господи, за да възпяваме Твоята слава, защото си ни удостоил да се причастим с Твоите свети, божествени, безсмъртни и животворящи Тайни. Запази ни в Твоята светиня, за да се поучаваме целия ден на Твоята правда. Алилуия, алилуия, алилуия!

Свещеникът, предшествуван от църковнослужител, който кади пред него, отнася и оставя светите Дарове на жертвеника.

Свещеникът: Прави! Като приехме благоговейно Божествените, свети, пречисти, безсмъртни, небесни и животворящи, страшни Христови Тайни, нека достойно да благодарим на Господа!

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: Защити, спаси, помилуй и ни запази, Боже, с Твоята благодат.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът: Като изпросихме целия ден да бъде съвършен, свят, мирен и безгрешен, нека сами себе си и един други, и целия наш живот на Христа Бога да отдадем.

Народът: Тебе, Господи!

Свещеникът с двете си ръце взема светото Евангелие и възглася:

Защото Ти си нашето осветение, и на Тебе, Отца и Сина и Светия Дух, въздаваме слава, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин.

Свещеникът, обърнат към народа казва: С мир да излезем!

Народът: В името Господне.

Свещеникът: На Господа да се помолим.

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът излиза през царските двери на солея и, застанал с лице към изток, чете гласно задамвонната молитва:

Господи, Който благославяш онези, които Те благославят, и освещаваш онези, които се надяват на Теб, спаси Твоите люде и благослови наследството Си. Запази членовете на Твоята църква. Освети онези, които обичат благолепието на Твоя дом. Ти ги прослави с Твоята божествена сила и не оставяй нас, които се уповаваме на Тебе. Дай мир на Твоя свят, на Твоите църкви, на свещениците, на нашия български народ, на войнството и на всички Твои люде! Защото всяко добро даване и всеки съвършен дар иде отгоре, слизайки от Тебе, Отче на светлината, и на Тебе Отца и Сина и Светия Дух, въздаваме слава, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин. Да бъде благословено името Господне отсега и до века! (**три пъти**).

Свещеникът влиза през царските двери, отива при жертвеника и тихо чете молитвата:

Христе Боже наш, Който Сам си изпълнението на закона и пророците, Който си изпълнил целия Отчески промисъл, изпълвай сърцата ни с радост и веселие, всякога, сега и винаги, и во веки веков.

Връща се при светия престол и възглася: На Господа да се помолим!

Народът: Господи, помилуй!

Свещеникът излиза на царските двери и, като благославя народа, казва:

Благословиенето Господне и Неговата милост да дойдат върху вас, чрез благодатта и човеколюбието Му, всякога, сега и винаги, и во веки веков.

Народът: Амин.

Свещеникът: Слава Тебе, Христе Боже, упование наше, слава Тебе.

Народът: Слава на Отца и Сина и Светия Дух! Сега и винаги и во веки веков. Амин. Господи, помилуй! **(три пъти)** Благослови!

Свещеникът казва отпуста: (ако е неделя – Възкръсналият от мъртвите)

Христос, истинският наш Бог, по молитвите на Своята Пречиста и Преблагословена света Майка, на светите славни и всехвални апостоли, на светите славни и добропобедни мъченици, на преподобните и богоносни наши отци, на светите равноапостолни славянобългарски просветители Методий и Кирил, на светия благоверен цар Борис-Михаил, на светия отец наш Климент, архиепископ, Охридски чудотворец, на преподобния наш отец Иоан пустиножител, Рилски чудотворец, на светия отец наш Иоан Златоуст – архиепископ Цариградски, на светите и праведни богоотци Йоаким и Анна, на светия **(името на светеца на деня)**, чиято памет чествуваме, да ни помилва и спаси като благ и човеколюбец.

Свещеникът се обръща към светия престол и казва: По молитвите на светите наши отци, Господи Иисусе Христе Боже наш, помилуй нас.

Народът: Амин.

След това свещеникът раздава на богомолците нафора, като благославя всеки с думите:

Благословиенето и милостта на Господа да дойдат над тебе.

След като раздаде нафората, свещеникът влиза в светия олтар, затваря царските двери и завесата, отива при жертвеника и, ако е имало причастници, оставените на светия дискос частици изсипва грижливо в светата чаша и потребва светите Тайни с благоговение и внимателно, за да не остане никаква частица на дъното на светата чаша.

Тук при жертвеника, свещеникът чете благодарствените молитви след свето причастие.

След това си измива ръцете и, като се поклони пред жертвеника, отива на отреденото място, където съблича свещените одежди. Когато се съблича, казва:

Сега отпускаш Твоя раб, Владико, според думата Си, с миром. Защото очите ми видяха Твоето спасение, което си приготвил пред лицето на всички народи – светлина за просвета на езичниците и слава на Твоя народ Израил. (**казва цялото Трисветое**)

След това, пред светия престол, казва малкия отпуст:

Христос, истинският наш Бог, по молитвите на Своята пречиста и пренепорочна свята Майка, на преподобните и богоносни наши отци, и на всички светии, да ни помилва и спаси, като благ и човеколюбец.

След отпуста се покланя и казва:

По молитвите на светите наши отци, Господи Иисусе Христе, Боже наш, помилуй нас!

Целува светия престол, покрива го с нарочната покривка и с благодарност към Бога за всичко излиза през северната или южната врата.

<http://www.pravoslaviето.com/bogosluzhenie/liturgy/index.htm>